

Нові види *Gyrodactylus* (Monogenea) з риб верхів'я р. Дністра

О. П. Кулаківська

У 1950 р. при дослідженні паразитів риб верхів'я Дністра було виявлено два нових для науки види моногенетичних сисунів з роду *Gyrodactylus* Nordmann. Опис цих видів гіродактилів ми й подаємо в нашій статті.

Gyrodactylus markewitshi Kulakovskaja (in Markewitsch, 1951)

Цей вид з роду *Gyrodactylus* ми називаємо ім'ям члена-кореспондента Академії наук Української РСР проф. О. П. Маркевича.

Тіло паразита середніх для роду розмірів: довжина 0,27—0,32 мм, ширина 0,041—0,07 мм. Глотка овальної форми, розміром 20,7 мк × 20 мк. Прикріпний диск майже круглий, в діаметрі має близько 41 мк. Диск озброєний двома великими серединними гачками і боковими додатковими гачками (16 штук) (рис. 1). Серединні гачки позбавлені вентрального відростка. Верхня частина їх трохи загнута до середини. Загальна довжина цих гачків дорівнює 52—56 мк. Місце прикріплення вентральної пластинки ділить великі гачки на дві частини, які відносяться між собою, як 1 : 4. Вістря гачка має довжину 23—35 мк. Дорсальна поперечна

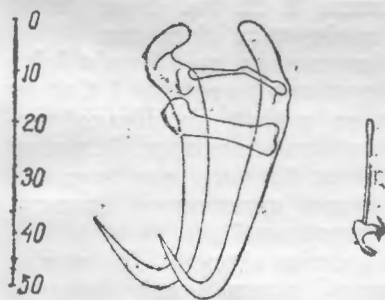

Рис. 1. *Gyrodactylus markewitshi*
sp. n.

пластинка потовщена на обох кінцях, без мембрановидного продовження. Довжина її 24—25 мк при ширині 3 мк. Величина вентральної пластинки дорівнює 22 мк. Вона досить вузька, трохи вигнута на середині. Бокових додаткових гачків налічується вісім пар, які мають типову для них будову. Довжина їх 26—28 мк. У деяких екземплярів цього виду ми спостерігали цілком розвинуті зародки.

Хазяїн: марена (*Barbus barbus*).

Місцезнаходження: зябра.

Поширення: верхів'я р. Дністра в районі с. Надітичі, а також біля м. Галича.

Gyrodactylus lucii Kulakovskaja (in Markewitsch, 1951)

Другий вид гіродактиля, якого названо за видовою назвою свого господаря, зустрінутий на шкірі щуки. В одного з цих гіродактилів у матці знаходилися два зародки: один зовсім розвинутий, другий менший. Черв'яки значних розмірів: довжина їх 0,44—0,46 мм, ширина 0,18 мм. Прикріпний диск майже круглий. Серединні гачки досить великі, масивні, форма їх звичайна (рис. 2). Верхня частина гачків пряма, з легко закругленим кінцем. У місцях прикріплення вентральної пластинки гачки трохи розширені. Загальна довжина серединних гачків від кінця верхівки до початку вістря становить близько 73—76 мк. Вентральна пластинка розміщена між великими гачками не дуже високо, так що відокремлена місцем її прикріплення верхня частина гачка відноситься до нижньої, як 1:2,6. Довжина вістря гачків близько 36 мк. Дорсальна поперечна пластинка з розширеними і загнутими кінцями. Мембрановидне продовження відсутнє. Довжина цієї пластинки 28 мк, ширина 7 мк. Вентральна поперечна пластинка вузька, дов-

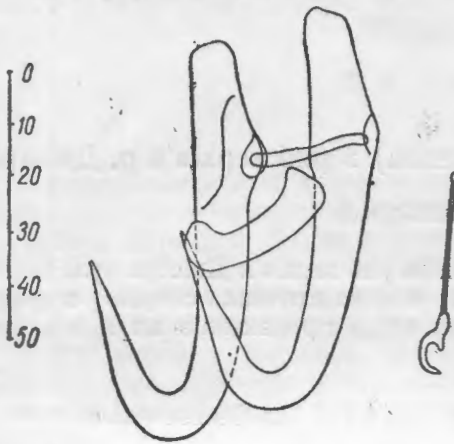

Рис. 2. *Gyrodactylus lucii* sp. n.

га, без значних розширень на кінцях; довжина її 22 мк. Бічні гачки мають розміри 38—40 мк. Їх у гіродактиля налічується вісім пар.

За своїми розмірами описаний вид наближається до *Gyrodactylus rarus* Wegener, який паразитує на *Gasterosteus pungitius* і *Cobitis fossilis*. Догель і Биховський знайшли його на зябрах каспійської колюшки, а Биховським він відмічений для аральської колюшки. Величина великих і малих гачків обох гіродактилів також близька, але описаний нами вид має важливі відмінні ознаки в будові прикріпного апарату. Великі гачки в *G. rarus* у місці прикріплення дорсальної пластинки мають значні відростки. В описаного тут виду ці відростки відсутні. Дорсальна пластинка в *G. rarus* розміщена досить високо і ділить великі гачки на верхню і нижню частини, що відносяться між собою приблизно як 1:5. Відношення цих частин у *G. lucii* становить 1:2,6. Крім того, господарі і місця локалізації для цих паразитів зовсім різні. Все це підтверджує безсумнівну самостійність описаного виду. Відмінною ознакою виду є, головним чином, форма серединних гачків та відношення їх верхньої і нижньої частин.

Господар: щука.

Місцезнаходження: шкіра.

Поширення: р. Дністер біля с. Надітичі.

Новые виды *Gyrodactylus* (*Monogenea*) в рыбах верховья р. Днестра

О. П. Кулаковская

Резюме

При изучении паразитов рыб верховья Днестра в 1950 г. нами выявлено несколько новых видов моногенетических сосальщиков из рода *Gyrodactylus*.

Один из описанных видов обнаружен на жабрах усача и назван *Gyrodactylus markewitschi* sp. n. Величина тела паразита 0,27—0,32 мм, ширина 0,041—0,07 мм. Глотка овальная, размером 20,7 мк×20 мк. Прикрепительный диск почти круглый, диаметр его около 41 мк. Состоит он из больших крючьев, двух соединительных пластинок и 16 малых крючьев. Срединные большие крючья лишены вентрального отростка. Верхний их конец немного загнут к середине. Общая длина больших крючьев 52—56 мк. Местом прикрепления вентральной пластинки большие крючья делятся на две части, которые относятся между собой, как 1 : 4. Острые крючка равно 23—25 мк. Дорсальная перекладина утолщена на концах. Длина ее 24—25 мк, ширина 3 мк. Мембрановидное продолжение на ней отсутствует. Величина вентральной пластинки равна 22 мк. Она очень узкая, немного изогнута посредине. Длина малых крючьев 26—28 мк. Паразитирует на жабрах усача. Найден в верховьях р. Днестра у с. Надитычи.

Gyrodactylus lucii sp. n.

Этот вид встретился на коже щуки. Длина паразитов 0,44—0,46 мм, ширина тела 0,18 мм. Прикрепительный диск почти круглый. Срединные крючья большие. Верхняя часть их прямая, с легко округленным концом. Общая длина больших крючьев от конца вершины до начала острия равна 73—76 мк. Вентральная перекладина размещена между крючьями невысоко, так что отделенная ее местом прикрепления верхняя часть крючка относится к нижней, как 1 : 2,6. Длина острия крючка около 36 мк. Дорсальная соединительная пластинка с расширенными и чуть загнутыми концами; мембрановидного продолжения не имеется. Длина соединительной пластинки 28 мк, ширина ее 7 мк. Величина вентральной соединительной пластинки равна 22 мк. Размеры боковых крючьев 38—40 мк. Их у червя насчитывается восемь пар.

Описанный нами вид по своим размерам приближается к *Gyrodactylus rarus* Weger. с жабр *Gasterosteus pungitius* и *Cobitis fossilis*. Величина больших и малых крючьев также близка. Однако описанный нами вид обладает существенными отличительными признаками в строении прикрепительного аппарата. Большие крючья у *G. rarus* на месте прикрепления соединительной пластинки снабжены значительными отростками, которые отсутствуют у *G. lucii*. Вентральная пластинка у *G. rarus* размещена очень высоко и делит большие крючья на две части, которые относятся между собой, как 1 : 5. Отношение этих частей у описанного нами вида составляет 1 : 2,6. Кроме того, хозяева для этих паразитов являются различные; разные также и места их локализации. Все вышеизложенное подтверждает самостоятельность описанного вида.

Хозяин: щука.

Локализация: кожа.

Распространение: р. Днестр у с. Надитычи.